

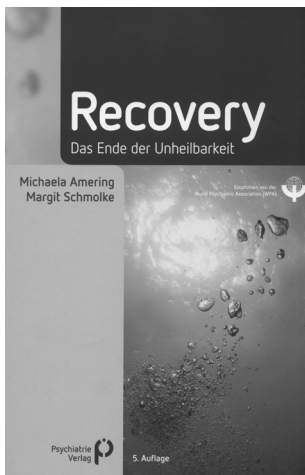
Michaela Amering, Margit Schmolke

Recovery. Das Ende der Unheilbarkeit

Wydanie piąte, zmienione (pierwsze wydanie 2007)

Bonn. Psychiatrie Verlag; 2011, 432 strony

ISBN: 978-3-88414-540-1

gania osobom chorującym psychicznie. Pojęcie zdrowienia zakłada bowiem, że obok historii chorowania w życiu osób chorujących psychicznie rozgrywa się także historia zdrowienia, tzn. historia odzyskiwania nadziei, zachowania tożsamości oraz poczucia sensu życia i odpowiedzialności za nie. Wiele wskazuje, że psychiatria skupiona dziś głównie na przedmiotowym, biotechnologicznym traktowaniu swej misji mogłaby wiele zyskać dzięki docenieniu i spożytkowaniu podmiotowych zasobów i wysiłków budzących się w zderzeniu z poważnym zdrowotnym kryzysem psychicznym, które jednak w praktyce nadal często przegrywają w starciu z kulturowymi stereotypami i uprzedzeniami, oraz z instytucjonalną rutyną współczesnych systemów opieki psychiatrycznej.

Prof. Michaela Amering oraz Dr Margit Schmolke są pracownikami cenionego i znanego w świecie Ośrodka Psychiatrii Społecznej Kliniki Psychiatrii i Psychoterapii Wiedeńskiego Uniwersytetu Medycznego. Ich książkę można krótko określić jako kompendium wiedzy na temat źródeł i cech orientacji na zdrowienie oraz proponowanych w jego konsekwencji rozwiązań terapeutycznych i instytucjonalnych. Miała już pięć wydań w języku oryginału, została też przetłumaczona na język angielski. Jest

napisana w sposób ciekawy i przystępny, co sprzyja upowszechnianiu w szerokim gronie odbiorców, nie tylko specjalistów, ale także innych osób zainteresowanych problemem radzenia sobie z poważnym kryzysem zdrowia psychicznego, w tym także pacjentów i ich rodzin.

Książka nosi podtytuł „Koniec nieuleczalności”, co dobrze ilustruje jej treść i wymowę. Innym przesłaniem jest idiomatyczne w języku niemieckiego oryginału zdanie: *Hoffnung macht Sinn*, które można interpretować w języku polskim jako „nadzieja nadaje znaczenie”. Ukazuje ono nadzieję jako istotne zadanie i wyzwanie w zmaganiu z chorobą psychiczną.

Autorki rozpoczynają swe dzieło od wstępnej, krótkiej definicji „zdrowienia”, wskazując na szanse i bariery takiej perspektywy. Wyjaśniają – przedstawiając argumenty kliniczne i badawcze – dlaczego ich zdaniem należy odsunąć nieuleczalność jako zasadniczą przesłankę definiowania klasycznego terminu oznaczającego poważny kryzys psychiczny („schizofrenia”) i dlaczego ten termin bardzo często prowadzi pacjenta i jego terapeutów na manowce. Pokazują trudną drogę, jaką odbywają osoby doświadczające takiego kryzysu, by z pasywnej roli poddanego terapii pacjenta zdążyć do aktywnej roli uczestniczącego w terapii obywatela (członka społeczności). Przedstawiają brzemie stygmatyzacji i nierównego traktowania osób chorujących oraz sposoby przezwyciężania tego zawstydzającego dziedzictwa kulturowego. Na przykładzie osób „słyszących głosy” pokazują jak zmiana spojrzenia na takie doświadczenie, zmienia jego oddziaływanie na dotkniętego człowieka, a także na sposób, w jaki jest on (a raczej: może być) traktowany przez otaczających go innych. W kontekście przezwyciężania napiętnowania, dyskryminacji i stereotypów przywołuje próby formułowania programu „psychiatrii osobowej” podejmowane niedawno przez Światowe Stowarzyszenie Psychiatryczne, w tym propozycje osobowo zorientowanych: diagnostyki, terapii i organizacji pomocy.

Naszkiecowawszy „zdrowienia” jako pewną propozycję, perspektywę, orientację czy model dla ochrony zdrowia psychicznego, Autorki podejmują próbę własnej definicji i opisu jego właściwości i kontekstu. Zwracają uwagę na znaczenie strategicznych rozstrzygnięć polityki w zakresie zdrowia psychicznego, na rolę udziału i współdziałania użytkowników opieki psychiatrycznej (pacjentów i ich rodzin), na znaczenie prężności psychicznej (ang. *resilience*) jako czynnika zdrowienia, na zadania w zakresie promocji i profilaktyki, zabiegania o jakość życia i umacnianie (ang. *empowerment*). Przytaczają też oparte na dowodach argumenty legitymizujące znaczenie „zdrowienia” a także dowody – jak się wydaje – szczególnie przemawiające do wyobraźni i pobudzające do refleksji, bo oparte na realnych doświadczeniach osób (m.in. Dan Fisher, Pat Deegan, Helen Glover, Wilma Boewing), których zmagania z chorobą psychiczną stały się przykładem realności zdrowienia i płynących zeń korzyści indywidualnych czy społecznych. Zyskały one zainteresowanie i uznanie w różnych częściach świata i zapoczątkowały interesujące programy myślenia i publicznego działania.

W kolejnych rozdziałach Autorki podejmują temat zadań i rozwiązań, które mogą (powinny) zostać podjęte, by model myślenia i działania respektujący „zdrowienie” upowszechnić i wdrożyć do praktyki w badaniach, terapii i organizacji opieki zdrowotnej. Wskazują gdzie szukać partnerów i sojuszników w tym dziele,

a co należałoby przemyśleć i może zreformować. Uważnemu polskiemu czytelnikowi ta część książki może przywołać refleksje dotyczące Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz oczekiwań i barier na jakie napotyka w Polsce ten program reformowania opieki psychiatrycznej.

Czytelnik, który sięgnie po tę książkę znajdzie w niej niezwykle interesujący i obiecujący opis perspektywy „zdrowienia”. Zapewne niektóre fragmenty tekstu przyjmie z uczuciem „aha”, inne z nadzieją, czasem może z niedowierzaniem, jeszcze inne pobudzą go do refleksji a nawet do poszukiwania ludzi i programów działania przypominających to, co na świecie wydarzyło się dzięki odkryciu „zdrowienia”.

Moim zdaniem oceniana książka jest pozycją niezwykle wartościową. Opisuje „zdrowienie” nie tylko kompetentnie i wielostronnie, ale także ze swadą i zacięciem polemicznym. Na świecie model „zdrowienia” powoli zagnieżdża się w świadomości i praktyce publicznej w dziedzinie zdrowia psychicznego. Warto udostępnić go i upowszechnić także w polskiej wyobraźni społecznej, tak by podejmowane obecnie i w przyszłości próby modernizacji opieki psychiatrycznej oraz poprawy losu osób chorujących psychicznie w Polsce nie rozbijały się o uprzedzenia, niezrozumienie i ignorancję.

Prof. Jacek Wciórka
Instytut Psychiatrii i Neurologii, I Klinika Psychiatryczna